

TEDENSKA SLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto I

V Ljubljani, dne 8. januarja 1926

Stev. 6

Katoliški Božič, Sv. Trije kralji in pravoslavni sv. večer

Dve veri, dve sestri, dve hčeri istega očeta Jezusa Krista!

Katoliški božični prazniki se zaključujejo s praznikom Sv. treh kraljev, istega dne pa imajo naši pravoslavni bratje, Srbi in Rusi, svoj svetj večer. Razlika 13 dni med katoliškimi in pravoslavni božičnimi prazniki je nastala l. 1582, ker je vzhodna (pravoslavna) cerkev ostala pri julijanskem koledarju, zahodna (katoliška) cerkev pa je sprejela novi, gregorijanski koledar.

Obe cerkvi pa sta enaki v svojem začetniku, Jezusu Kristu, obema je temelj sv. pismo in sporočilo apostolov.

Pravoslavnim vernikom je ves december božični mesec. Na predvečer sv. Barbare (4. dec.) kuhajo iz vseh vrst žit »varico«, kašo; sv. Miklavža se vesele pravoslavni otroci kakor naši; od 25. decembra do 6. januarja imajo »nekrščene dneve« (ker Krist še ni rojen in krščen), pred dan Božiča pa imenujejo »badnji dan«.

»Badnjak« je drevo, ki se na sv. večer kuri na ognjišču, a prej ga poškrope z blagoslovljeno vodo. Obenem gori božična sve-

ca, vsa družina moč in nato ob badnjaku na ognjišču večerja same postne jedi. Družina bedi ob gorečem in tlečem badnjaku, si pripoveduje junaške narodne pesmi, pravljice in povesti in prepeva lepe srbske pesmi. Včasih so tudi Slovenci na sv. večer žgali svoj panj ali »božič«, a ta običaj je že davno pozabljen.

Sežiganje badnjaka je ostalo Jugoslovenom iz pradavnih paganskih časov. Žgali so panje na čast solca, ki začenja z dnevom zopet naraščati, obenem so v prisposobi sežigali svoje grehe preteklega leta. Ta običaj se je ohranil tudi v dandanašnjih krščanskih časih.

»Polnočnice« pravoslavni kristjanje ne poznajo, ker imajo cerkveno opravilo na Božič zjutraj. Še pred vzhajanjem solca potresajo dekleta v studenec žito, nato zajemajo vodo ter škrope ž njo hišo in polje. Pred obedom prižigajo sveče in se člani družine poljubijo. Tudi po cerkvenem opravi se pravoslavni verniki med seboj poljubljajo, si voščijo mir in se navadno pobotajo bivši sovražniki. Na božičnem obedu je glavna jed

pitanj prešiček, »odojak«, ki pomenja srečo hiše in družine.

Božični prazniki trajajo pri pravoslavni kristjanih tri dni; razlika je le ta, da imenujejo naše »Štefanovo« »Božidane«, pravoslavno »Štefanovo« pa je šele tretjega dne in se imenuje »Stevan dan«. Novo leto imenujejo »Vasiljev dan« ali »mali božič«; toda »Sv. tri kralje« zovejo »Bogojavljenje in se tega dne blagoslovlja voda.

Tako vidimo, da sta katoliška in pravoslavna vera res rodni sestri istega očeta Jezusa Krista. Prelepe božične pravoslavne narodne običaje gojé tudi naši vojaki po vseh vojašnicah države, kurijo badnjak in okoli njega veselo plešejo srbsko »kolo«.

Tudi po Ljubljani vozijo vojaki na okrašenem vozu z okrašenimi konji velik badnjak v vojašnice, kjer praznujejo ob gorečem badnjaku Sv. večer. Krasen narodni običaj!

Naša slika »Češčenje svetih treh kraljev« je iz cerkve sv. Primoža nad Kamnikom. Naslikal jo je Elija Wolf v 16. veku; slika je slikana na zidu in ima letnico 1592, a je baje še starejša, zato ima še večjo ceno.

Dr. Ivan Prijatelj, univerzitetni profesor v Ljubljani, ki je pred kratkim praznoval svojo petdesetletnico rojstva. Dr. Prijatelj je pisatelj, književni zgodovinar, urednik Jurčičevih, dr. Tavčarjevih in Kersnikovih zbranih spisov ter je izdal že mnogo lepih knjig, ki jih čita naše ljudstvo.

Prvi gradbeni inženjerji z ljubljanske tehnične šole. Dne 12. decembra t. l. so diplomirali na gradbenem oddelku tehnične fakultete ljubljanske univerze prvi štirje absolventi tehniki. Na naši sliki so od leve na desno gg.: Joža Lah, Jože Černjač, Janko Golob in Stojan Globočnik. Tako je naša mlada ljubljanska visoka tehnična šola dala Slovincem prve inženjerje, ki smo jih prej dobivali le iz tujine.

Albert Levčnik, davš. predsednik ljubljanskega deželnega sodišča, 80 let star, generalni kerob 533 nezakonskih, revnih, zanemarjenih otrok

Terezina Jenkova, vdova zdravnika Ludovika dr. Jenka, silno blaga gospa, dobrotnica siromakov, sirot in vseh ljubljanskih revežev, zlasti pa ruskih nesrečnih beguncev in begunk v Ljubljani in okolici. Vse življenje je navdušena Slovanka, govori in piše ruski ter je imela vedno zveze z odličnimi ruskimi ženami in mošči. Obenem je vedno vročečuteča Jugoslovenka in prijateljica Črnogorcev.

Ivan Knez je umrl 2. januarja t. l. na Dunaju. Bil je predsednik Trgovske in obrtniške zbornice, konzorcija »Ljubljanskega vzorčnega velesejma«, podpredsednik Zveze industrijcev na slovenskem ozemlju, podpredsednik borze, predsednik Kmetijske posojilnice itd. Bil je brat Antona Kneza iz Sp. Šiške. Truplo Ivana so na Dunaju v krematoriju sežgali. Pogreb se je vršil 8. t. m. k Sv. Križu.

Dr. Milan Vidmar, zmagovalček na mednarodnem šahovskem turnirju v Londonu (Hastingsu), je 40 let star, 25 let šahira in si je pred 20. leti prvič priboril šahovsko mojstrstvo v Evropi. Dr. Vidmar je ustanovil podjetje »Elektro«, ki je prevzela tudi del elektrifikacije mesta Ljubljane.

Naši smučarji na Vršiču. Slika predočuje skupino ljubljanskih smučarjev na oddihu pri domu na Vršiču.

Patriarh Dimitrije, vrhovni poglavar jugoslovenske pravoslavne cerkve, ki ima največje zasluge za srbsko narodnost in srbsko književnost. Patriarh živi stalno v Beogradu.

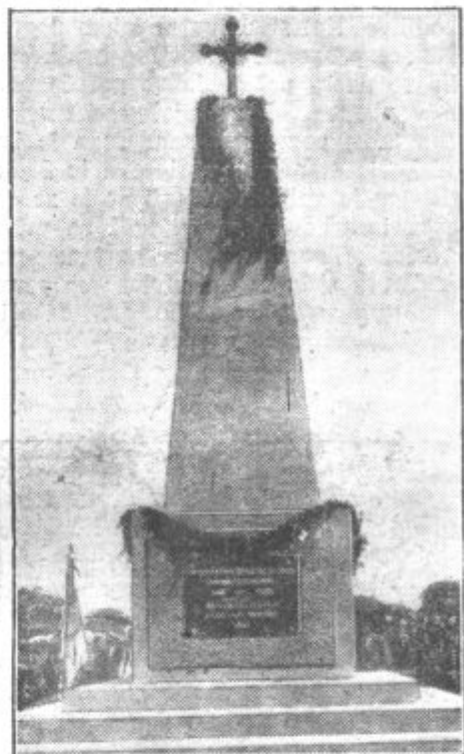
Protodimtrije Janković, je v Ljubljani svetnik dravske divizijske oblasti, upravitelj pravoslavne najvišjega cerkvenega urada za Slovenijo v Ljubljani, idealen Srb in Jugoslovani, ki je med Slovenci zelo priljubljen.

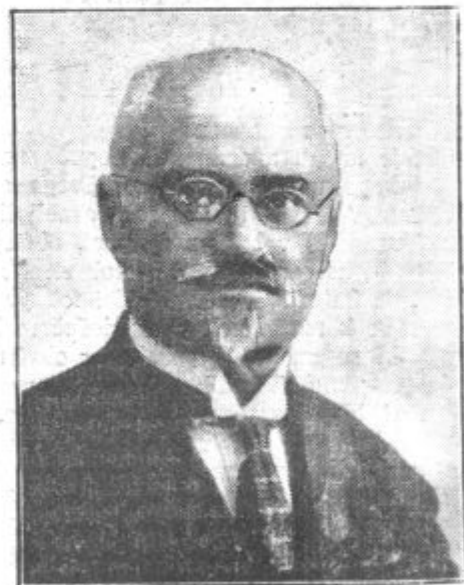
Rumunski prestolonaslednik Karol, 33 let star, se je odrekel pravici do prestola in je sklenil živeti s prvo ženo na Švedskem kot popolnoma preprost človek. Oficijelno se je poročil l. 1920. z grško princezino Jeleno; toda že l. 1918 se je bil skrivaj oženil z grško begunko, hčerko grškega majorja. Parlament je oklical njegovega sina Mihajla, ki je šele 4 leta star, za novega prestolonaslednika. Vsa zadeva je silno mučna za rumunski dvor, zlasti ker se razširjajo različne čenče in laži ter se pisari o zaroti, kateri je stal na čelu bivši prestolonaslednik Karol. Toda vse nesreče je krivo le srce, ki se tudi med kronanci ne da vezati po nobenih zakonih. **Karol** živi zdaj s svojo prvo ženo še v Italiji. **Ves kulturni svet** obžaluje njega, njegovo nestočno drugo ženo in prinčeka Mihajla, ki je izgubil očeta.

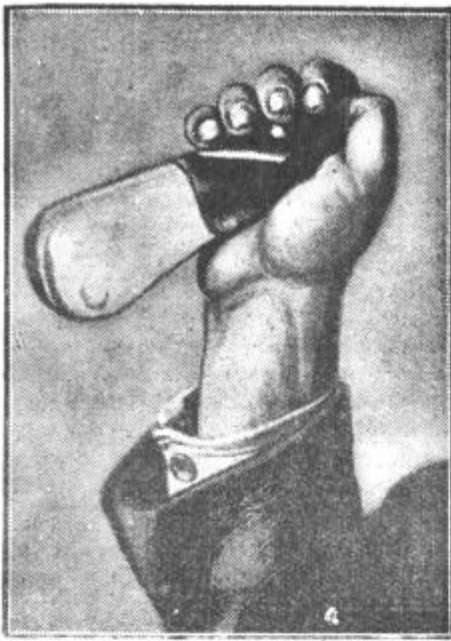
Italijanska kraljica-mati Margerita. 4. januarja t. l. je umrla 75-letna italijanska kraljica-mati Margerita. Marija Margerita Terezija Ivana se je rodila 20. novembra l. 1851 kot hčerka genovskega vojvode Ferdinanda in saksonske precezinje Elizabete. Poročila se je dne 22. aprila 1868. s svojim bratrančev Humbertom, ki je bil od 9. januarja leta 1878 kot Viktor Emanuel II. italijanski kralj in je bil zavratno umorjen 29. julija 1900. Dne 11. novembra 1869. je rodila sina, sedanjega italijanskega kralja Viktorja Emanuela III., ki je oženjen s črnogorsko princeso. **Rajna kraljica Margerita** je bila v mladosti krasna žena in je še kot starka ohranila veliko duševno živahnost. Za njo žaluje tudi jugoslovenska kraljevska hiša, ki je po črnogorski princesi, sedanjki kraljici, v sorodu z ital. kraljevsko hišo.

Spomenik na Kosovem polju zbirajo prištine v srednji (stari) Srbiji v spomin padlim Srbom na Vidov dan, 15. junija 1389, ko je sultan Murat premagal srb. carja Lazarja.

Profesor dr. N. Babnov je pribežal iz Rusije v Ljubljano, postal profesor univerze in naš državljan ter je vodja Rusov v Sloveniji.

Žareča hruška kot gorilna sredstvo. Inženjer Lehman je izumil posebne vrste gasilno orodje, z gasljivimi snovmi napolnjeno žarečo hruško, ki deluje prav varno in popolnoma neškodljivo. Kot sredstvo se lahko uporablja tudi stare pregorele električne hruške. Uporablja se na ta način, da se gorečo hruško vrže v plamen. Razsipajoča se tvarina iz hruške takoj pogasi plamen. Cena je izredno nizka in stane taka priprava le 2 marki. Novi izum je velike važnosti ne le za razne tovarne in trgovine, nego tudi za privatne hiše, kjer je nevarnost, da nastane požar. Vsak človek si bo lahko odslej sam pomagal v primeru nesreče ter ne bo treba čakati še le gasilcev.

Električno ročno orožje. Inženjer Lollert je izumil aparat, ki omogoča napraviti vsakega napadalca neškodljivega samo z dotikom. Aparat, ki ga bodo uporabljali policijski uradniki v boju z zločinci, obstoji iz baterije, ki ustvarja električni tok visoke napetosti. Iz baterije gre električni tok po žici skozi roko k majhnem, v roki ležečem kontaktu, ki se nahaja v posebnem okviru na srednjem prstu. Z odpiranjem roke nastaja električni tok. Napetost je tako močna, da dotičnik, ki se ga dotakne policijski uradnik, takoj pade, življenje pa mu ni ogroženo. Novi izum je za policajce in žandarje, ki imajo večkrat opraviti z močnimi pretepači ali oboroženimi zločinci, velikanski pomen. Mnogo redarjev in orožnikov je postalo žrtev svojega poklica. Zdaj bodo bolje zavarovani, zločinci pa ne bodo mogli uhajati rokam pravice.

Čerkez v Kragujevcu pri izstavi na Kosovem boju, krásna pravoslavna zgradba, je ena največastnejših srbskih cerkev, ki je kljubovala turškim navalom ter med svetovno vojno tudi barbarizmu Bolgarov.

Nenavadni potnik. Te dni so natovorili v elegantno kabino acropianskega letala, ki vozi potnike iz Pariza v London, tudi mladega leva. Nenavadnega potnika je spremljal njegov krotitelj. Istočasno je potoval z letalom tudi mlad zakonski par, ki je opazil, da se mladi lev med vožnjo imenitno zabava s svojim krotiteljem in da je bil očitno zadovoljen s poletom v zračnih višinah.

Nagačevanje košute. Slika nam predstavlja dva nagačevalca, ki nagačujeta mrtvo košuto. Nagačevanje se vrši v ljubljanskem dež. muzeju. Nagačevanje zahteva, da se odstrani ne le ves drob, nego tudi vse meso ter ostaneta le kožuh in okostje. Tako pripravljena žival se ohrani kakor živa stoletja, dokler je ne izžro molji.